

Spatial Scenarios: New tools for local and regional governments

El projecte

Escenaris Territorials: Noves eines pels governs locals i regionals és un treball de recerca en el que hi participen diferents universitats i administracions europees finançat per l'European Spatial Planning Observation Network (ESPON), programa de recerca aplicada sobre desenvolupament territorial de la UE.

El treball fa servir models econòmics que incorporen variables i indicadors econòmics, socials i territorials per definir possibles escenaris de futur per la província de Barcelona i altres regions d'Europa en l'horitzó 2025. Es tracta d'un exercici de prospectiva territorial que té per objectiu ajudar-nos a imaginar com es transformarien aquests territoris i la seva economia en funció de com evolucionin el context i les polítiques socioeconòmiques.

Equip de treball

Líder: Diputació de Barcelona

Socis: Conseil Général de l'Hérault i Província di Torino

Equip investigador: Politecnico di Milano, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona i Tersyn

Coordinació: Unitat de Coordinació d'ESPON

Objectius

Objectius bàsics

- Construir escenaris territorials transferint i adaptant a escala local i regional la metodologia de prospectiva territorial desenvolupada a escala europea en l'anterior programa ESPON.
- Aplicar la metodologia resultant a la província de Barcelona.

Objectius específics

- Mostrar com l'enfocament general de l'ESPON d'anàlisi espacial pot ser útil per als responsables polítics locals en la interpretació dels reptes i tendències a l'escala de territoris específics: regions, províncies, ciutats.
- Construcció de noves metodologies i eines de prospectiva que donin suport als responsables polítics.
- Oferir noves evidències de relacions territorials a escala regional i macroregional (rural-urbà, ciutats petites-mitjanes-grans, centre-perifèria) a través de la utilització dels instruments quantitius esmentats i, en particular dels elements territorials que permeten un millor comportament de les economies regionals davant dels desafiaments de la globalització.
- Desenvolupar processos d'associació interessants i estimulants entre estudiosos, responsables polítics locals i regionals i funcionaris europeus encarregats de la política regional de la UE.

Resultats esperats

- Dotar els governs locals d'eines de prospectiva a escala local i regional (provincial) que els permetin desenvolupar estratègies i actuacions territorials amb major coneixement.
- Dotar la Diputació de Barcelona d'eines per contribuir al debat territorial del futur a través de l'obtenció d'escenaris d'ordenació territorial a escala local i regional i mapes de síntesi dels impactes i tendències de les polítiques pels principals factors crítics del desenvolupament territorial i econòmic.
- Dotar-se de visions prospectives base on inserir els plans estratègics locals.
- Proporcionar escenaris als polítics i experts per al diàleg i el debat.
- Contribuir a la generació de visions territorials compartides.
- Producció d'anàlisi comparatius emfatitzant la perspectiva europea i la seva integració en eines permanents per a l'anàlisi i coneixement estratègic.

Tasques realitzades i resultats obtinguts

Primer: actualització dels escenaris territorials desenvolupats en l'anterior projecte ESPON de l'any 2006, utilitzant una metodologia de previsió qualitativa i quantitativa (el model anomenat MASST), centrant-se, en especial, en el context post-crisi, els processos de globalització i el paper de les economies emergents, les tendències de l'energia i els nous rols de les zones rurals.

Segon: disseny d'una nova eina economètrica per a transferir la lògica del model MASST, que funciona a escala NUTS-2 (regional), a l'escala NUTS-3 (província), el que s'anomena submodel MAN-3 (Masst-at-Nuts-3). Amb aquesta eina s'ha realitzat una previsió quantitativa de les regions a escala NUTS-3 d'Espanya, França i Itàlia sobre la base dels nous escenaris qualitius per a aquests països.

Tercer: construcció de nous escenaris per a la província de Barcelona a partir dels resultats generals obtinguts en les fases anteriors i d'una anàlisi selectiva de l'estructura econòmica, evolució recent i estructura interna de la província. Anàlisis semblants, encara que menys aprofundides, s'han realitzat per als dos socis del projecte: la província de Torí i el departament de l'Hérault.

La part final del projecte s'ha centrat en proposar missatges i recomanacions polítiques rellevant i concordants, centrades principalment en la província de Barcelona i en els territoris de la xarxa *Arc Llatí*.

Aquestes tasques han estat realitzades en 18 mesos, gràcies principalment a la competència i l'entusiasme de tots els socis i parts interessades, i el suport continu de l'oficina de coordinació d'ESPON.

Els resultats es presenten en dos informes:

Final Report (Informe final, 56 pàgs.), on es presenten els resultats del projecte, i el

Scientific Report (Informe científic, 108 pàgs.) on es presenta de manera més extensa els diferents apartats de l'Informe final, especialment aquells dedicats al corpus metodològic.

Estructura de l'Informe final (*Final Report*)

L'informe final (*Final Report*) s'estructura en dos grans apartats:

El primer presenta els principals resultats, tendències i impactes dels escenaris qualitius i quantitius a escala de la UE pels propers 15 anys; els escenaris quantitius a escala NUTS-2 tant a escala estatal com regional; els escenaris quantitius a escala NUTS-3, el model MAN-3, el "fine tuning" (posada a punt) per a Catalunya, província de Barcelona i províncies de l'Arc Llatí.

El segon presenta les recomanacions polítiques per a l'Arc Llatí; els escenaris per a la província de Barcelona i possibles desenvolupaments territorials intraprovincials; els tres escenaris per a la província de Barcelona a escala NUTS-3 i recomanacions polítiques a escala intraprovincial.

Els tres escenaris possibles per a la província de Barcelona

Escenari de referència. És l'escenari que estableix el context de partida i els canvis previstos.

Aquest escenari preveu una millora en la provisió d'infraestructures de transports i comunicacions que afecten tant a la connexió de tots els nodes principals de la xarxa catalana de ciutats i la connexió amb la resta del món. També preveu la finalització de les infraestructures viàries i ferroviàries (p. ex. l'estació de la Sagrera).

L'augment de la productivitat total de factors, derivats de la formació, de la recerca i desenvolupament i de la innovació, serà una altra àrea clau de la intervenció política. La idea bàsica és articular en xarxa el subministrament d'infraestructures de recerca i educació, vinculant aquestes infraestructures amb la trajectòria tecnològica de les diferents ciutats i amb les necessitats del medi ambient.

Escenari proactiu. És l'escenari imaginat si l'acció dels governs i dels mercats fos proactiva davant els canvis previstos.

Aquest escenari es basa en la implementació de polítiques específiques que facilitin la transició cap a un model intensiu en coneixement amb nivells de productivitat més elevats. L'aplicació de polítiques industrials actives com el suport a les indústries del sector primari i terciari i a les activitats dirigides a nous mercats eco-innovadors és una de les línies mestres fonamentals.

En particular, la fragmentació dels mercats de treball s'abordarà amb polítiques infraestructurals i de desenvolupament endogen amb l'objectiu de desenvolupar un nou patró de creixement basat en activitats d'alt valor afegit i amb segments de sectors de mitjana o alta intensitat tecnològica.

La integració dels mercats laborals de tota la província de Barcelona ha d'anar acompanyada de polítiques de dotació d'infraestructures de transport, principalment ferroviàries.

Escenari reactiu. És l'escenari imaginat si l'acció dels governs i dels mercats fos passiva o conservadora davant els canvis previstos.

L'escenari defensiu presuposa mantenir l'estructura actual de la producció i no actuar profundament sobre les infraestructures de transport i sobre les condicions de l'oferta (educació i R + D), que consisteix en preservar o protegir mercats de treball petits i mal comunicats, tant en la resta de la Regió Metropolitana com en la resta de la província.